

Anvisningar om statsbidrag till regioner för åtgärder i syfte att höja driftsäkerheten på hälso- och sjukvårdens fastigheter

Regeringen har gett Socialstyrelsen i uppdrag att fördela bidrag utifrån förordningen (2023:30) om statsbidrag till regioner för åtgärder för att höja driftsäkerheten på hälso- och sjukvårdens fastigheter.

Bidraget finansierar åtgärder som regionerna får vidta inom ramen för investeringsprogrammet *Sjukvårdens säkerhet i kris och krig* (SSIK), där målet i ett första steg är att åstadkomma robusta sjukhusfastigheter med god driftsäkerhet under höjd beredskap, där det bedrivs slutna vård.¹

Begrepp

Med *driftsäkerhet* avses förmåga att stå emot störningar² under höjd beredskap.

Med *hälso- och sjukvård* avses verksamhet som regionerna ansvarar för enligt hälso- och sjukvårdslagen (2017:30).

Med *sluten vård* avses vård som ges till en patient som är intagen vid en vårdinrättning enligt 2 kap. 4 § hälso- och sjukvårdslagen.

Med *höjd beredskap* avses antingen skärpt beredskap eller högsta beredskap.³ Skärpt beredskap kan ske vid till exempel krig eller konflikter i Sveriges närområde, eller om läget i omvärlden allvarligt påverkar vårt land eller hotar vår säkerhet och självständighet. Vid högsta beredskap är Sverige i krig. Regeringen kan besluta om höjd beredskap för att stärka Sveriges möjligheter att försvara sig.⁴

Med *sjukvårdshuvudman* avses den region som ansvarar för att erbjuda hälso- och sjukvård.⁵

Bakgrund

Regeringen har gett Socialstyrelsen i uppdrag att förbereda för att förvalta investeringsprogrammet *Sjukvårdens säkerhet i kris och krig* (SSIK). Som en del

¹ Regeringsbeslut, S2021/07152 S2022/04258 (delvis)

² Med störning avses händelse som kan ge upphov till allvarliga konsekvenser för sjukhusens driftsäkerhet och därmed för sjukvårdens förmåga att upprätthålla sin verksamhet, *Den robusta sjukhusbyggnaden s.7, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, 2021*

³ Lag (1992:1403) om totalförsvar och höjd beredskap

⁴ Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Om höjd beredskap och krig, Krisinformation.se

⁵ 2 kap. 2 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30).

av programmet har Socialstyrelsen också fått i uppdrag att fördela det aktuella statsbidraget.

SSIK-programmet strävar efter en tydlig koppling mellan den vård som bedrivs i sjukhusfastigheterna och den driftsäkerhet som behövs för att kunna upprätthålla vården vid höjd beredskap.

Socialstyrelsen ska vägleda och stödja regionerna i arbetet i de olika stegen i SSIK-processen och har tagit fram en process för arbetet. Det finns ett metodstöd för steg 1 (genomförandet av kartläggning och nulägesanalys). Ytterligare metodstöd kommer att tas fram för de återstående stegen i SSIK-processen.

Steg 1 Kartläggning och nulägesanalys

Regionerna genomför en kartläggning och nulägesanalys av vilken vård som bedrivs i sjukhusfastigheterna idag.

En kartläggning och nulägesanalys av sjukhusfastigheten genomförs enligt de nivåer som finns beskrivna i vägledningen *Den robusta sjukhusbyggnaden*: bas, brons, silver och guld.⁶

Steg 2 Målbild

I nästa steg av SSIK-processen beskrivs den prioriterade hälso- och sjukvårdsverksamheten som ska upprätthållas under höjd beredskap, samt med vilken kapacitet och under hur lång tid. Inledningsvis fokuserar programmet på traumavård. Dimensionerande målbilder för höjd beredskap som tas fram inom ramen för Socialstyrelsens regeringsuppdrag om nyckeltal och dimensionerande målbilder⁷ kommer att utgöra ett viktigt underlag för det regionala målbildsarbetet för höjd beredskap. Det bedöms kunna ske i samverkan med militärregionen och civilområdesansvarig länsstyrelse.⁸

De dimensionerande målbilderna utgår från den försvarspolitiska inriktningen⁹ och de planeringsanvisningar för totalförsvaret som råder.¹⁰

⁶ Den robusta sjukhusbyggnaden – En vägledning för driftsäkra sjukhusbyggnader (MSB1693).

⁷ Regeringsuppdrag till Socialstyrelsen att ta fram nyckeltalsberäkningar och dimensionerande målbilder för hälso- och sjukvården (S2022/04257) (delvis).

⁸ Förordning (2022:525) om civilområdesansvariga länsstyrelser

⁹ Prop. 2020/21:30.

¹⁰ Handlingskraft - Handlingsplan för att främja och utveckla en sammanhängande planering för totalförsvaret 2021-2025, Försvarsmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, 2021

Steg 3 GAP-analys

Efter genomförd nulägesanalys och målbildsarbete, genomförs det tredje steget i SSIK-processen - gapanalysen. Genom att jämföra nuläge och målbild framkommer gapet mellan nuvarande läge och önskat läge. Gapanalysen visar vilka driftsäkerhetshöjande åtgärder som bör genomföras för att uppnå målbilden för höjd beredskap.

Steg 4 Beslut om åtgärd

Utifrån gapanalysen kan beslut fattas om driftsäkerhetshöjande åtgärder för sjukhusfastigheter där det bedrivs slutenvård.

Prioriteringar av driftsäkerhetshöjande åtgärder kommer att behöva göras, både utifrån den försvarspolitiska inriktningen (med planeringsanvisningar) och de medel som tilldelas SSIK-programmet. Hur dessa prioriteringar ska göras behöver ytterligare fördjupad analys och hänger även nära samman med andra uppdrag som berör hälso- och sjukvården i det civila försvaret.

Ansökan 2024

Under 2024 kommer det att finnas två utlysningsperioder;

1. 20 februari – 13 maj
2. september – 9 november

Ansökan görs via Socialstyrelsens e-tjänst. Regionen kan redan nu logga in i e-tjänsten och se vilka frågor som behöver besvaras i samband med ansökan. Mer information om e-tjänsten återfinns på sida 6 i faktarutan.

Under 2024 kan regionerna ansöka om bidrag för steg 1, 2 och 3, det vill säga för kostnader för genomförd kartläggning och nulägesanalys, genomfört målbildsarbete och genomförd GAP-analys. Bidrag för de två senare stegen, 2. (målbild) och 3. (GAP-analys), beviljas enbart i den andra utlysningsperioden.

Bidragets storlek

Statsbidraget fördelas till regioner efter ansökan. För bidragsåret 2024 finns totalt 102 000 000 kronor att fördela.

Vilka kan söka statsbidraget?

Regioner.¹¹

¹¹ Sjukvårdshuvudman, 2 kap. 2 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30).

Vad kan regionerna söka statsbidrag för?

Fördelning av statsbidrag - prioritering av ansökningar

Under bidragsåret 2024 kan regionerna ansöka om bidrag för tre steg i SSIK-processen;

1. Kartläggning och nulägesanalys av befintliga vårdformer och nivån på driftsäkerhet¹² inom sjukhusfastigheter där det bedrivs slutenvård.
2. Målbild
3. GAP - analys

Metodstöd för kartläggning och nulägesanalys

Som stöd för regionerna i arbetet med kartläggning och nulägesanalys, har Socialstyrelsen tagit fram ett metodstöd i form av en excelmall (se bilaga 1 och bilaga 2).

Metodstöd för målbild och GAP-analys

Socialstyrelsen arbetar med att ta fram anvisningar och metodstöd för arbetet med målbild och GAP-analys. Metodstödet kommer att publiceras på statsbidragets webbplats.

Utlysningsperiod 1 – kartläggning och nulägesanalys

Under den första utlysningsperioden (februari – maj) 2024 kan regionerna ansöka om statsbidrag för genomförd kartläggning och nulägesanalys av aktuell driftsäkerhet på sjukhusfastigheter där det bedrivs sluten vård.

Statsbidrag kan sökas för kostnader som uppstår när ni genomför kartläggning och nulägesanalys, exempelvis personalkostnader för de som genomför arbetet.

Statsbidrag beviljas för genomförd kartläggning och nulägesanalys *per sjukhusfastighet* där det bedrivs slutenvård under 2024. Detta innebär att regionen behöver slutföra kartläggning och nulägesanalys på minst en sjukhusfastighet innan man ansöker om bidraget. Statsbidrag får beviljas för hela kostnaden.

Utlysningsperiod 2 – målbild och GAP-analys

Under andra utlysningsperioden (september – november) 2024 kommer regionerna kunna söka för genomförd kartläggning och nulägesanalys men även för steg 2 och 3 (genomfört arbete med målbild och GAP-analys).

¹² Beskrivs som robusthetsnivåer i *Den robusta sjukhusbyggnaden – En vägledning för driftsäkra sjukhusbyggnader (MSB1693)*.

Statsbidrag kan sökas för kostnader som uppstått vid genomförandet av målbild och GAP – analys. I detta ingår exempelvis personalkostnader för den eller de som genomför arbetet.

Statsbidrag kan sökas för framtagande av målbild och GAP - analys när arbetet är färdigställt. Statsbidrag får beviljas för hela kostnaden.

Villkor för bidraget

Villkor för statsbidrag anges i den aktuella förordningen. Statsbidrag får lämnas inom hälso- och sjukvårdsverksamhet enligt hälso- och sjukvårdslagen (2017:30).

Uppgifter och underlag som ska lämnas i ansökan

1. uppgifter som Socialstyrelsen behöver för att pröva ansökan, exempelvis kostnader och sökt belopp
2. Intyg om att kartläggning och nulägesanalys av en fastighets driftsäkerhet har genomförts enligt mall
3. Intyg om att målbild har tagits fram och är genomfört enligt metodstöd
4. Intyg om att GAP-analys har genomförts enligt metodstöd

Socialstyrelsen kommer att begära in ytterligare information från regionerna i syfte att skapa en nationell bild av befintlig driftsäkerhet i sjukhusfastigheter. Det sker inte inom ramen för beslut om statsbidrag utan i särskild ordning.

Finansiering och utbetalning

Ansökan om statsbidrag sker efter att arbete med aktuella delar i SSIK-processen (nulägesanalys, målbild, GAP-analys) har genomförts. Socialstyrelsen fattar beslut och betalar ut statsbidrag efter respektive ansökningsperiod i juni 2024 respektive december 2024.

Socialstyrelsen får bevilja statsbidrag för hela kostnaden. Om statsbidraget blir översökt för bidragsåret 2024, kan regionerna få full kostnadstäckning.

När kan ni använda statsbidraget?

Socialstyrelsen betalar ut statsbidraget under 2024. Bidraget avser kostnader för redovisade åtgärder enligt ovan som har genomförts från och med den 1 januari 2023.

När behöver Socialstyrelsen ha er ansökan?

- Ansökan 1 den 13 maj 2024
- Ansökan 2 den 9 november 2024

Hur får ni del av statsbidraget?

Statsbidraget betalas ut engångsvis. Ansökan görs via Socialstyrelsen e-tjänst. Intyg och övriga bilagor bifogas i e-tjänsten. Läs mer om e-tjänsten i faktarutan:

Vägledning för ansökan via e-tjänst

Innan ni ansöker om bidraget behöver behörig företrädare (eller en person med fullmakt från denne) ansöka om att bli ombud. Tänk på att vara ute i god tid för att ansöka om att bli ombud. Beräknad handläggningstid är en månad.

► [Läs mer om ombudsansökan](#)

Efter att er ombudsansökan beviljats kan ni ansöka om statsbidraget via e-tjänsten. Ni ansöker via webbformuläret som ni hittar genom att klicka på ”Ansök nu” för det specifika bidraget som ni hittar under rubriken ”öppna utlysningar” i inloggat läge.

Kom ihåg att ladda upp och spara de bilagor som Socialstyrelsen begär i e-tjänsten.

Ansökan ska innehålla uppgift om sökt belopp och övriga uppgifter som Socialstyrelsen behöver för att kunna pröva ansökan. Om sökanden inte följer en uppmaning att komplettera ansökan får Socialstyrelsen pröva ansökan i befintligt skick.

Vad gäller för återbetalning och återkrav av statsbidrag?

Den som tagit emot statsbidrag enligt förordningen är återbetalningsskyldig om:

1. statsbidraget har lämnats felaktigt eller med för högt belopp,
2. statsbidraget helt eller delvis inte har använts eller inte har använts för de syften som det har lämnats för,
3. mottagaren inte har lämnat en sådan redovisning som avses i 12 §, eller
4. villkor i beslutet inte har följts.

Utifrån punkterna ovan kan Socialstyrelsen besluta att helt eller delvis kräva tillbaka statsbidraget. Om det finns särskilda skäl för det, får Socialstyrelsen besluta att helt eller delvis avstå från återkrav.

Vad gäller för återrapportering av statsbidrag för 2024?

Varje region ska i mars 2025 återrapportera hur statsbidraget för 2024 har använts, samt lämna en kort ekonomisk redovisning och en bedömning av bidragets resultat i förhållande till syftet med bidraget. Socialstyrelsen skickar i början av 2025 ut ett webbaserat återrapporteringsformulär till regionens registrator för vidarebefordran till verksamhet med ansvar för statsbidrag.

Information

Frågor om statsbidraget och SSIK programmet (mall, metodstöd) skickas till funktionsbrevlåda; ssik@socialstyrelsen.se.